Цівенко А. В.

УДК 005.934

Студент 4 курсу
фінансового факультету ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ДОСЛІДЖЕННЯ ПИТАННЯ ЩОДО МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Анотація. Розглянуто питання щодо теоретичного обґрунтування поняття "механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства", його застосування на підприємстві. Досліджено питання, пов'язані з головними елементами механізму забезпечення фінансової безпеки на підприємстві.

Аннотация. Рассмотрены вопросы, касающиеся теоритического обоснования понятия "механизм обеспечения финансовой безопасности предприятия", его применения на предприятии. Исследованы вопросы, связанные с главными элементами механизма обеспечения финансовой безопасности на предприятии.

Annotation. The questions regarding the theoretical justification of the concept "the mechanism providing enterprise's financial security", its application at an enterprise are studied. Questions concerning the main elements of the mechanism providing financial security of an enterprise are investigated.

Ключові слова: механізм, безпека, загроза, ризик.

У теперішніх умовах розвитку економіки України підприємства перебувають під впливом різних за характером загроз. Ефективність діяльності підприємства залежить як від внутрішніх, так і зовнішніх чинників, але все більш впливового значення набуває такий внутрішній чинник, як фінансова безпека. Саме тому дослідження процесів забезпечення фінансової безпеки підприємства обумовлюються, перш за все, необхідністю появи нових підходів, які потребують перетворення всієї системи захисту фінансових інтересів підприємства. Оскільки захищеність фінансових інтересів підприємства може гарантуватися за наявності механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства, особливо актуальною постає проблема вдосконалення і розробки нових механізмів забезпечення фінансової безпеки підприємства, які дозволять підвищити фінансову стійкість підприємства в умовах нестабільного зовнішнього середовища.

Поняття "фінансова безпека підприємства" як самостійний об'єкт в економічній літературі розглядається відносно недавно. Її вивченню приділяють увагу такі вчені, як: Бланк І. О., Барановський О. І., Горячева К. С., Судакова О. І., Загорельська Т. Ю., Кузенко Т. Б., Ареф'єва О. В. У працях цих науковців розглянуто поняття економічної та фінансової безпеки підприємства, наводяться засоби оцінки їх рівня. Але, дивлячись на велику кількість поглядів, єдиної думки щодо формування механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства не спостерігається.

Мета цієї статті полягає у визначенні основних сутнісних характеристик механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства, а також у виділенні його елементів.

Для ефективного розвитку підприємства однією із найважливіших умов є ефективна система фінансової безпеки, яка забезпечить захист підприємства від зовнішніх та внутрішніх загроз, а також механізм забезпечення фінансової безпеки. У науковій літературі наводиться багато визначень поняттю фінансова безпека підприємства, але, з урахуванням усіх особливостей, фінансову безпеку підприємства можна визначити як стан, за якого найбільш ефективно використовуються ресурси підприємства, і це має вираження у позитивних значеннях фінансових показників діяльності підприємства.

Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства розглядається як система фінансових, організаційних та правових засобів впливу, завдяки яким можливе своєчасне виявлення, попередження, нейтралізація та ліквідація загроз фінансовій безпеці підприємства. Для ефективного забезпечення фінансової безпеки підприємства необхідний системний підхід, який передбачає формування механізму управління фінансовою безпекою [1]. Тобто механізм фінансової безпеки підприємства дозволяє забезпечити фінансову стійкість підприємства, його ліквідність та плато-

© Цівенко А. В., 2014

спроможність; крім того, самостійно розробляти та впроваджувати фінансову стратегію та забезпечувати достатню фінансову незалежність підприємства.

До складу фінансових інструментів забезпечення фінансової безпеки підприємства, що визначають його фінансові відносини, слід віднести: платіжні інструменти (доручення, акредитив та ін.), кредитні інструменти (угоди про кредитування), депозитні інструменти (депозитні сертифікати, угоди), інвестиційні інструменти (акції, паї), інструменти страхування (страхова угода) [2].

Під час характеристики основних елементів (складових) механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства необхідно враховувати таке: по-перше, вони повинні формуватися зважаючи на його фінансові інтереси: зростання ринкової вартості підприємства, максимізація прибутку тощо; по-друге, враховувати принципи управління фінансовою безпекою підприємства: дотримання господарського законодавства; застосування програмно-цільового управління; обов'язкове визначення сукупності власних фінансових інтересів підприємства у складі його місії тощо [1].

Як підкреслюють науковці, основою для побудови та ефективного функціонування механізму забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання мають бути певні принципи. Головними з них є такі принципи [3]:

- системність – наявність певної сукупності елементів, що забезпечують функціонування механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства;
- гнучкість – можливість оперативного пристосування до динамічних змін зовнішнього та внутрішнього середовища;
- результативність – здатність своєчасно попереджати та/або ефективно долати негативний вплив загроз, при цьому забезпечуючи розвиток підприємства;
- орієнтованість стратегії забезпечення фінансової безпеки на фінансову стратегію підприємства;
- оптимізація витрат на забезпечення фінансової безпеки підприємства – витрати на попередження та/або подолання загрози повинні бути адекватними її рівню та обсягу;
- наявність системи постійного моніторингу реальних та потенційних загроз внутрішнього та зовнішнього характеру фінансовій безпеці підприємства.

Необхідно зазначити, що всі ці принципи є пов'язаними між собою, тому недотримання хоча б якогось з них негативно вплине на ефективність функціонування механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Методологічний апарат забезпечення фінансової безпеки підприємства може включати різні методи, серед яких: техніко-економічні розрахунки, балансовий, економіко-статистичний, економіко-математичний, експертних оцінок, амортизації активів, реінжинірингу, логістики, оптимізації оподаткування, імітаційної гри.

Важливим елементом забезпечення фінансової безпеки підприємства є інформаційно-аналітична підсистема управління фінансовою безпекою підприємства, яка має містити такі дані: якісні і кількісні значення індикаторів фінансової безпеки, наявність або потенційність ризиків і загроз, формалізовані фінансові інтереси і стан їхньої реалізації, стратегічний план забезпечення фінансової безпеки підприємства, якісні і кількісні параметри використання фінансових ресурсів, обсяг останніх, а також джерела їх надходження, фінансовий план (бюджет) [2].

Таким чином, для гарантії успішної діяльності будь-якого підприємства, а також його протистояння зовнішнім і внутрішнім загрозам необхідно забезпечити фінансову безпеку підприємства. А для ефективного впровадження фінансової безпеки на підприємстві має бути сформований та впроваджений чіткий механізм забезпечення фінансової безпеки, який включає в себе інструменти, методи, важелі забезпечення ФБП та систему інформаційно-аналітичного забезпечення ФБП, які повинні бути сформульовані виходячи з особливостей діяльності кожного окремого підприємства.

Наук. керівн. Журавльова І. В.

Література: 1. Лаврова Ю. В. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства // Ю. В. Лаврова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2010. – № 29. – С. 127–129. 2. Чібісова І. В. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства [Електронний ресурс] / І. В. Чібісова, Є. М. Івашина. – Режим доступу : http://jrnl.nau.edu.ua/index.php/PPEI/article/view/347/336. – Назва з екрану. 3. Барановський О. І. Фінансова безпека : монографія. Інститут економічного прогнозування / О. І. Барановський. – К. : Фенікс, 2008. – 338 с. 4. Арєф'єва О. В. Планування економічної безпеки підприємств / О. В. Арєф'єва, Т. Б. Кузенко. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2007. – 170 с. 5. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И. А. Бланк. – К. : Эльга, Ника-Центр, 2009. – 784 с. 6. Загорельская Т. Ю. Финансовая безопасность предприятия как объект управления / Т. Ю. Загорельская // Наук. Праці ДНТУ. – Вип. 103-4. – Донецьк, ДонНТУ, 2007. – 218 с. 7. Клименко Т. В. Основні елементи забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання / Т. В. Клименко // Вісник ЖДТУ. – 2011. – № 4 (58). – С. 340–343. 8. Біломістна І. І. Механізм забезпечення фінансової безпеки промислових підприємств / І. І. Біломістна, В. Є. Хоречко // Інноваційна економіка. – 2012. – № 32 (6). – С. 305–307.